ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ G. FEDERICO MANCINI της 7ης Φεβρουαρίου 1985 *

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

1. Καλείστε να αποφανθείτε επί προσφυγής που ασκήθηκε δυνάμει του άρθρου 169 της Συνθήκης ΕΟΚ από την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά του Ηνωμένου Βασιλείου, στο οποίο προσάπτεται ότι παρέλειψε να εισπράξει δασμούς κατά την εισαγωγή ψαριών που αποτελούσαν προϊόν κοινής αλιευτικής δραστηριότητας Πολωνών και Βρετανών. Πράγματι, με την παράλειψη αυτή παραβιάστηκαν το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο στ), του κανονισμού (ΕΟΚ) 802/68 του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1968, « περί του κοινού ορισμού της εννοίας της καταγωγής των εμπορευμάτων » (ΕΕ ειδ. έκδ. 02/001, σ. 20), και οι διατάξεις περί κοινού δασμολογίου που ίσχυαν κατά το κρίσιμο χρονικό σημείο (κανονισμός (ΕΟΚ) 3000/79 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1979, GU L 342, σ. 1).

2. Περί τα τέλη της δεκαετίας του '70 η αύξηση του όγκου των αλιευμάτων στο Βόρειο Ατλαντικό και στις θαλάσσιες ζώνες του νότιου ημισφαίριου, καθώς και η διάθεση των οικείων προϊόντων στην Κοινότητα προκάλεσαν σαφή πτώση των τιμών των ψαριών. Το πλήγμα ήταν βαρύ για την κοινοτική αλιευτική βιομηχανία, η οποία είχε ήδη πληγεί από την αδυναμία (ή τη μειωμένη δυνατότητα) αλιείας στα νορβηγικά και ισλανδικά ύδατα. Το γεγονός αυτό εξηγεί τις διάφορες προσπάθειες για την ανεύρεση λύσεων προς θεραπεία της καταστάσεως· στο πλαίσιο αυτό εντάσσονται και τα περιστατικά που αποτελούν αντικείμενο της παρούσας διαφοράς. Ανησυχώντας για την επίπτωση που ο παροπλισμός των αλιευτικών πλοίων θα είχε στην απασχόληση των αλιέων και επιθυμώντας συγχρόνως τη συνέχιση του εφοδιασμού των μεταποιητικών βιομηχανιών με προϊόντα αλιείας, μερικοί βρετανοί επιχειρηματίες πρότειναν στις πολωνικές αρχές την ανάληψη κοινών αλιευτικών δραστηριοτήτων γάδου στη Βαλτική Θάλασσα.

Επιτεύχθηκε σχετική συμφωνία, στο πλαίσιο της οποίας πέντε ή έξι μηχανότρατες ανοικτής θάλασσας ξεκίνησαν τον Απρίλιο του 1980 από τη Βορειοανατολική Αγγλία για να ρίξουν τα δίχτυα τους σε απόσταση 40 έως 80 ναυτικά μίλια από τις πολωνικές ακτές, εντός δηλαδή των διεθνών υδάτων (στα οποία όμως φαίνεται ότι η Πολωνία διεκδικεί αποκλειστικά δικαιώματα αλιείας). Τα σχοινιά των διχτυών προσδέθηκαν στα πολωνικά αλιευτικά που προέβησαν στην αλίευση με τράτα. Μετά από ορισμένο χρονικό διάστημα, τα αγγλικά αλιευτικά πλεύρισαν τα πολωνικά από τα οποία παρέλαβαν τα σχοινιά των διχτυών, ανέσυραν στο κατάστρωμα τα δίχτυα και εναπέθεσαν το περιεχόμενό τους που ανερχόταν σε 2 500 τόνους γάδου που τοποθέτησαν στη συνέχεια στα ψυγεία της μηχανότρατας. Μετά το πέρας των πράξεων αυτών, οι Βρετανοί αποζημίωσαν τους Πολωνούς που συνέπραξαν μαζί τους (προσφέροντάς τους όπως φαίνεται μια ποσότητα ψαριών που δεν ανευρίσκονται στα εν λόγω ύδατα, όπως σκουμπρί και ρέγγα) προτού επιστρέψουν στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Βάσει των δηλώσεων των κυβερνητών των πλοίων, οι τελωνειακές αρχές του λιμένα εκφορτώσεως θεώρησαν ότι ο γάδος προερχόταν από τρίτη χώρα και διέταξαν την καταβολή εγγυήσεως 141 000 UKL έναντι καταβολής ενδεχόμενων δασμών. Κατά του μέτρου αυτού οι ιδιοκτήτες των αλιευτικών προσέφυγαν ενώπιον του Her Majesty's Customs and Excise. Η τελωνειακή αυτή αρχή έκανε δεκτή την προσφυγή και διέταξε την επιστροφή της εγγύησης. Ο λόγος που οδήγησε την αρμόδια

* Μετάφραση από τα ιταλικά.

αρχή στην έκδοση της απόφασής της ήταν ότι, για τους σκοπούς του άρθρου 4, παράγραφος 2, στοιχείο στ), του κανονισμού 802/68, το προϊόν της κοινής αλιευτικής δραστηριότητας έπρεπε να θεωρηθεί ότι κατάγεται από το Ηνωμένο Βασίλειο και ότι συνεπώς δεν πλήττεται με δασμούς.

Στο σημείο αυτό, η Επιτροπή, η οποία είχε λάβει γνώση του πράγματος ύστερα από γραπτή ερώτηση τριών βουλευτών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ζήτησε να ενημερωθεί σχετικά από την κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου. Η απάντηση δόθηκε με έγγραφο της 6ης Ιανουαρίου 1982: οι τελωνειακές αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου — αναφέρεται — θεώρησαν το προϊόν της αλιείας ως κοινοτικής καταγωγής, εφόσον εξάγεται από τη θάλασσα από πλοία που είναι νηολογημένα ή εγγεγραμμένα στη Βρετανία και φέρουν τη βρετανική σημαία. Η απάντηση όμως αυτή δεν έπεισε την προσφεύγουσα, κατά την άποψη της οποίας η φράση « εξαγόμενα εκ της θαλάσσης » αφορά μάλλον την αλίευση ψαριών· κατά συνέπεια, ήταν αδύνατο το προϊόν της αλίευσης να έχει κοινοτική καταγωγή, σε περίπτωση κατά την οποία τα δίχτυα ανέσυραν πλοία τρίτων χωρών. Επιπροσθέτως, υποστηρίζει η Επιτροπή, δεδομένου ότι δεν υφίσταντο συμφωνίες περί αλιείας για τη Βαλτική Θάλασσα μεταξύ Πολωνίας και Κοινότητας, οι πολίτες των κρατών μελών της Κοινότητας δεν είχαν το δικαίωμα να αλιεύουν στη ζώνη από την οποία « εξήχθη » ο γάδος: συνεπώς, οι Βρετανοί για να αποκτήσουν τα ψάρια έπρεπε να τα αγοράσουν.

Πεπεισμένη, λοιπόν, ότι τα επίμαχα ψάρια ήταν πολωνικής καταγωγής, η Επιτροπή κίνησε με έγγραφο της 13ης Αυγούστου 1982 την προβλεπόμενη από το άρθρο 169 διαδικασία. Πάντως, απαντώντας στο εν λόγω έγγραφο, η βρετανική κυβέρνηση περιορίστηκε στο να διευκρινίσει περισσότερο τη γραμμή που είχε υιοθετήσει μερικούς μήνες νωρίτερα: κατ' αυτή, σύμφωνα με τον κανονισμό 802/68, τα ψάρια έχουν την καταγωγή της χώρας στην οποία ανήκει το πλοίο που τα « εξάγει από τη θάλασσα », « έχουν δε εξαχθεί από τη θάλασσα » μόνο κατά τη στιγμή που τα δίχτυα που περιέχουν το αλίευμα ανασύρονται στο κατάστρωμα του πλοίου. Το γεγονός αυτό συνιστά και το στοιχείο που ενδιαφέρει την υπόθεση, επιχειρήματα δε όπως αυτό της έλλειψης συμφωνιών μεταξύ Κοινότητας και Πολωνίας δεν την επηρεάζουν με κανένα τρόπο. Πάντως, το Ηνωμένο Βασίλειο είναι διατεθειμένο να αποδεχτεί τροποποιήσεις της ρύθμισης σχετικά με την καταγωγή των εμπορευμάτων, υπό τον όρο ότι η ρύθμιση αυτή δεν θα έχει αναδρομικό αποτέλεσμα.

Εξάλλου, η Επιτροπή επέμεινε στην άποψή της και διατύπωσε αιτιολογημένη γνώμη (10 Οκτωβρίου 1983), με την οποία ισχυρίστηκε ότι: α) « εξάγω » σημαίνει και αποχωρίζω ένα στοιχείο από το σύνολο στο οποίο ανήκει: συνεπώς, θεωρείται ότι έχει εξαχθεί από τη θάλασσα το ψάρι που έχει εγκλωβιστεί στα δίχτυα, εφόσον με την πράξη της αλίευσης αποχωρίζεται από το περιβάλλον στο οποίο ζούσε προηγουμένως ελεύθερο, β) η έλλειψη συμφωνιών μεταξύ Κοινότητας και Πολωνίας και το αποκλειστικό δικαίωμα αλιείας στα εν λόγω ύδατα που διεκδικεί η Πολωνία δεν αποτελούν ισχυρισμούς που στερούνται σημασίας: αντίθετα, επιτρέπουν να συναχθεί το συμπέρασμα ότι οι βρετανοί αλιείς περιορίζονταν στο να μεταφέρουν πολωνικά ψάρια· γ) δεν υπάρχει ανάγκη τροποποιήσεως διά της νομοθετικής οδού που υπαινίσσεται η Μεγάλη Βρετανία, εφόσον ο κανονισμός 802/68 καλύπτει ήδη τις κοινές αλιευτικές δραστηριότητες. Κατόπιν αυτού, η Επιτροπή κάλεσε τη βρετανική κυβέρνηση να λάβει, εντός μηνός από τη λήψη της αιτιολογημένης γνώμης, τα αναγκαία για τη συμμόρφωσή της προς τον εν λόγω κανονισμό μέτρα και ειδικότερα να εισπράττει τους εισαγωγικούς δασμούς.

Το Ηνωμένο Βασίλειο ζήτησε παράταση ενός μηνός, επικαλούμενο την ανάγκη εμπεριστατωμένης εξέτασης του ζητήματος (15 Νοεμβρίου 1983). Μετά όμως από τη διαπίστωση ότι το Ηνωμένο Βασίλειο δεν είχε την πρόθεση να συμμορφωθεί προς τη γνώμη της, η Επι-

τροπή άσκησε στις 5 Απριλίου 1984 την παρούσα προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου.

3. Ως γνωστό, η έννοια της καταγωγής των εμπορευμάτων έχει σημασία από κοινοτική άποψη τόσο για την εφαρμογή ορισμένων διατάξεων που αφορούν το εμπόριο, και ειδικότερα ορισμένων διατάξεων του κοινού δασμολογίου, όσο και για την έκδοση πιστοποιητικών καταγωγής εξαγόμενων σε τρίτες χώρες προϊόντων. Για ένα χρονικό διάστημα δεν υπήρχε διεθνής ορισμός της έννοιας και οι δυσχέρειες που ανέκυπταν από την κατάσταση αυτή (αρκεί να σκεφθεί κανείς τις διαστάσεις — μερικές φορές πολύ σημαντικές — μεταξύ των εθνικών διατάξεων) ώθησαν το Συμβούλιο στη θέσπιση του κανονισμού 802/68. Πρέπει να τονιστεί ότι ο ορισμός που περιλαμβάνει ο εν λόγω κανονισμός χρησιμοποιήθηκε ως πρότυπο από τους συντάκτες της Διεθνούς Σύμβασης του Κυότο για την απλοποίηση και εναρμόνιση των τελωνειακών συστημάτων (18 Μαΐου 1973).

Ο κανονισμός χρησιμοποιεί δύο κριτήρια της καταγωγής των εμπορευμάτων: το εμπόρευμα είναι δυνατό να κατάγεται από τη χώρα στην οποία « έχει παραχθεί εξ ολοκλήρου » ή, σε περίπτωση που το προϊόν παρήχθη σε περισσότερα κράτη, στη χώρα στην οποία έγινε « η τελευταία ουσιώδης μεταποίηση ή κατεργασία, οικονομικώς δικαιολογημένη ». Το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο στ), του κανονισμού αναφέρεται στο πρώτο κριτήριο: συγκεκριμένα, θεωρεί ως « παραγόμενα εξ ολοκλήρου » σε μια χώρα « τα προϊόντα της θαλασσίας αλιείας και άλλα θαλάσσια προϊόντα, τα εξαγόμενα εκ της θαλάσσης από πλοία, που είναι νηολογημένα ή εγγεγραμμένα στη χώρα αυτή και φέρουν τη σημαία της ιδίας αυτής χώρας ». Στο επίκεντρο ακριβώς της διαφοράς βρίσκονται οι φράσεις « extraits de la mer » και οι αντίστοιχες εκφράσεις των αποδόσεων της διάταξης στις υπόλοιπες γλώσσες: « taken from the sea », « estratti dal mare », « gefangen », « uit de zee gewonnen », « optages fra havet » και « εξαγόμενα εκ της θαλάσσης ».

Συνοψίζοντας την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία, εξέτασα τη σημασία που αποδίδουν στις εκφράσεις αυτές η προσφεύγουσα και το καθού. Ενδείκνυται πάντως να επανέλθω στο θέμα, ώστε να προβώ σ' έναν απολογισμό των επιχειρημάτων που ανέπτυξαν οι διάδικοι και εμπλούτισαν τόσο με τις γραπτές παρατηρήσεις τους όσο και κατά την προφορική διαδικασία.

Αρχίζω με τα επιχειρήματα της Επιτροπής (η οποία, ας σημειωθεί εν παρόδω, εγκατέλειψε τελικά το επιχείρημα που συνίστατο στην έλλειψη αλιευτικών συμφωνιών μεταξύ ΕΟΚ και Πολωνίας). Στις αρχικές της απόψεις που περιλαμβάνονται στο δικόγραφο της προσφυγής και στις προφορικές αναπτύξεις της, η Επιτροπή προσθέτει τον αυστηρό έλεγχο των απόψεών της ενόψει των διαφόρων γλωσσικών αποδόσεων που μόλις προανέφερα. Υπό το φως της εμπεριστατωμένης αυτής μελέτης, το να ερμηνεύεται ως αποχωρισμός ενός στοιχείου από το σύνολο στο οποίο ανήκει η « εξαγωγή » δικαιολογείται ευρύτατα από το γαλλικό, ιταλικό, ελληνικό, δανικό και ολλανδικό κείμενο. Ενώ μπορεί να ειπωθεί ότι η αγγλική απόδοση είναι λιγότερο χρήσιμη για το σκοπό αυτό, η γερμανική φαίνεται να είναι όχι μόνο χρησιμότατη, αλλά και αποφασιστικής σημασίας. Πράγματι, « gefangenes Erzeugnis » σημαίνει « προϊόν που έχει αλιευθεί »: δηλαδή αυτό που εγκλωβίζεται (και για το λόγο ακριβώς αυτό αποχωρίζεται από τον ελεύθερο χώρο στον οποίο κινούνταν προηγουμένως) στα δίχτυα που σύρει πίσω της η μηχανότρατα κατά τη διάρκεια της αλιείας.

Όχι λιγότερο (ίσως και περισσότερο) εμπεριστατωμένη είναι η φιλολογική έρευνα που διεξήγαγε η βρετανική κυβέρνηση. Αποδίδοντας σημασία, υποστηρίζει η εν λόγω κυβέρνηση, στην ετυμολογία των λέξεων που χρησιμοποιούνται στο γαλλικό και ιταλικό κείμενο « extrait » και « estratto », οι οποίες προέρχονται από το λατινικό « extrahere », η ερμηνεία που πρέπει να δοθεί είναι « σύρω έξω »: και τα ψάρια « έχουν ανασυρθεί εκτός θαλάσσης » μόνο όταν τα δίχτυα μέσα στα οποία έχουν εγκλωβιστεί ανασύρονται από τα

ύδατα και κενώνονται στο κατάστρωμα του πλοίου. Άλλωστε, στην επιλογή των όρων ο νομοθέτης οδηγείται από συγκεκριμένους οικονομικούς και νομικούς λόγους. Πράγματι, ο όρος « προϊόν » σημαίνει αγαθό την κατοχή ή κυριότητα του οποίου έχει ο άνθρωπος. Επομένως, εφόσον τα ψάρια παραμένουν στη θάλασσα, έστω και αν έχουν εγκλωβιστεί στα δίχτυα, είναι αδύνατο να γίνεται λόγος για προϊόν· αν όχι για κανένα άλλο λόγο επειδή στη θάλασσα ή κατά τη στιγμή που ανασύρονται τα δίχτυα είναι δυνατό να σχιστούν με αποτέλεσμα να απολεστεί το σύνολο ή μέρος των ψαριών.

Η βρετανική κυβέρνηση προχωρεί ακόμη περισσότερο, ισχυριζόμενη ότι υπέρ της απόψεώς της συνηγορούν ορισμένα κοινοτικά κείμενα (όπως οι συμφωνίες ΕΟΚ-Πορτογαλίας, ΕΟΚ-Ισραήλ, ΕΟΚ-Αιγύπτου, η σύμβαση του Lomé κλπ.), η γαλλική και γερμανική απόδοση των οποίων — ίσως όχι τυχαία — ομιλούν για προϊόντα « tirés de la mer » και « gewonnen ». Επομένως, δεν επιτρέπεται να αποδοθεί στον όρο « gefangen » η σημασία που του αποδίδει η Επιτροπή. Είναι γεγονός ότι σημαίνει « εγκλωβισμένο »· γι' αυτόν όμως ακριβώς το λόγο δεν μπορεί να εφαρμοστεί σε ολόκληρη σειρά προϊόντων αλιείας (μαλακόστρακα, μαλάκια, φύκια, σπόγγοι, κοράλια), είδη τα οποία μπορούν μόνο να εξαχθούν και ως « εξαγόμενα » (gewonnen) ορίζονται ακριβώς στο ίδιο το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχεία στ) και η).

Ένα περαιτέρω στοιχείο που επιβεβαιώνει το βάσιμο της άποψής της ανευρίσκει η καθής κυβέρνηση στην έβδομη αιτιολογική σκέψη και στο άρθρο 5 του κανονισμού 802/68 που θεσπίζει το δεύτερο από τα δύο κριτήρια που προανέφερα και δίδει έμφαση στην οικονομικά δικαιολογημένη μεταποίηση ή κατεργασία που υπέστη το προϊόν. Κατά το καθού, δίχτυα γεμάτα ψάρια που παραμένουν στη θάλασσα είναι κάτι το εντελώς αδικαιολόγητο από οικονομική άποψη. Από οικονομική άποψη, η αποφασιστικής σημασίας στιγμή της όλης διεργασίας της αλίευσης είναι η ανάσυρση από τα ύδατα των διχτυών και η εναπόθεσή τους στο κατάστρωμα. Κατά τη στιγμή επομένως αυτή, προσδιορίζεται η κοινοτική ή μη καταγωγή των ψαριών.

4. Τι μπορώ να προσθέσω επ' αυτού; Ας μου επιτρέψει το Δικαστήριο να κάνω μια μικρή λογοτεχνική αναφορά: αμφιβάλλω αν η Marguerite Yourcenar ή ο Graham Green θα ήταν διατεθειμένοι να διαβάζουν κάθε πρωί κάποιο απόσπασμα κοινοτικού κειμένου « pour prendre le ton », όπως συνήθιζε να κάνει ο Stendhal με τα άρθρα του αστικού κώδικα. Θέλω να πω ότι θαυμάζω τη σοφία του κοινοτικού νομοθέτη, αλλ' όχι και την απρόσεκτη και πολύ συχνά ανακριβή γλώσσα του. Μου συνέβη επί παραδείγματι να πρέπει να ερμηνεύσω έναν κανονισμό όπου η χημική μεταποίηση της λευκής ή ακατέργαστης ζάχαρης σε ουσίες που διαφέρουν από τη ζάχαρη χαρακτηρίζεται ούτε λίγο ούτε πολύ ως « διάθεση του προϊόντος ». Και είμαι βέβαιος ότι όλοι σας θα μπορούσατε να μου περιγράψετε ανάλογες εμπειρίες.

Υπό τις περιστάσεις αυτές, η κινητοποίηση όλων των βιβλιογραφικών πηγών της ρωμανικής και γερμανικής λογοτεχνίας προκειμένου να δοθεί στη μετοχή « εξαγόμενα » η άλφα ή η βήτα έννοια μου φαίνεται ότι συνιστά κάπως παράλογη άσκηση: πολύ περισσότερο για το λόγο ότι οι δύο έννοιες για τις οποίες οι διάδικοι ερείζουν (« που έχουν συρθεί εκτός θαλάσσης » και « που έχουν αποχωριστεί από το περιβάλλον τους ») είναι κατ' εμέ θεμιτές, ενώ τα δευτερεύουσας σημασίας επιχειρήματα — το « gefangen » του στοιχείου στ), αφενός, και το « gewonnen » του στοιχείου η), αφετέρου — είναι ισότιμα και αλληλοεξουδετερώνονται όπως ορισμένες κινήσεις με τα τραπουλόχαρτα όταν παίζει κανείς χωρίς χρήματα. Προσθέτω ότι, τουλάχιστον στην Ιταλία, ο όρος « estrazione » στο πλαίσιο της παρούσας δίκης ασφαλώς δεν έχει προέλευση που μπορεί να προσδώσει σοβαρότητα στη γλωσσολογικής φύσεως διάσταση μεταξύ Επιτροπής και Ηνωμένου Βασιλείου. Η χρήση του ανατρέχει

στο τέλος του 19ου αιώνα και συνδέεται με τη διαμάχη μεταξύ διαφόρων διοικητικών υπηρεσιών του κράτους που διεκδικούσαν τον έλεγχο της αλιείας. Τελικά, η αλιεία θεωρήθηκε ως βιομηχανία· αλλ' είτε το πιστεύει κανείς είτε όχι, το επιχείρημα που υπερίσχυε βασίστηκε στην ομοιότητα που κάποιος έδωσε μεταξύ αλιείας και εξορύξεως (που αποδόθηκαν ακριβώς στη γραφειοκρατική γλώσσα με τον όρο « estrattiva »).

5. Μετά απ' όσα ανέπτυξα, παρατηρώ ότι η διαφορά είναι σχεδόν ανύπαρκτη. Η επίκληση εκ μέρους του Ηνωμένου Βασιλείου των συνεπειών από ενδεχόμενη ρήξη των δικτύων (στην περίπτωση αυτή θα υπήρχε απώλεια ψαριών, άρα μπορούν να θεωρηθούν ότι αλιεύτηκαν μόνο εφόσον τα δίχτυα έχουν ανασυρθεί χωρίς περιπέτειες) νομίζω ότι καταδεικνύει ότι, ως προς τη σημασία του όρου « extraits », οι διάδικοι διαφωνούν μόνο επιφανειακά. Στην ουσία, η κατάσταση είναι διαφορετική. Τόσο η προσφεύγουσα όσο και το καθού ταυτίζουν την « εξαγωγή » με την « αλίευση », εκείνο δε ως προς το οποίο διαφωνούν είναι ο καθορισμός της χρονικής στιγμής κατά την οποία λαμβάνει χώρα το γεγονός αυτό: η πρώτη υποστηρίζει ότι αυτό συμβαίνει όταν τα ψάρια εισέρχονται στο δίχτυ, ενώ το δεύτερο θεωρεί ότι ολοκληρώνεται με την ανάσυρση των δικτύων στο κατάστρωμα. Εν πάση περιπτώσει, αν τα πράγματα έχουν έτσι, ορθή είναι η άποψη της προσφεύγουσας. Πράγματι, ανεξάρτητα από την έλλειψη των κατάλληλων νομικοτεχνικών ερεισμάτων, η θέση της συνάδει προς την κοινή λογική, σύμφωνα με την οποία η αλίευση ισοδυναμεί με τον εγκλωβισμό στα δίχτυα, άσχετα από τον κίνδυνο ρήξεως των δικτύων.

Ας επιχειρήσουμε τώρα να συμφιλιώσουμε την κοινή λογική με το δίκαιο. Αρχίζοντας, οι αστικολόγοι όλων των κρατών μελών προσδίδουν στη θέση της Επιτροπής μια κάποια χροιά αλήθειας: όπως είναι γνωστό, οι τελευταίοι θεωρούν ότι τα ψάρια έχουν αλιευτεί, και συνεπώς οι αλιείς καθίστανται κύριοί τους, όταν, εισερχόμενα στα δίχτυα, χάνουν πλέον τη φυσική τους ελευθερία. Άλλωστε, η σπανιότατη σχετική νομολογία που υπάρχει και ειδικότερα μια παλιά, αλλά σημαντική αγγλική απόφαση, προσεγγίζει το ζήτημα υπό την αυτή έννοια: η κυριότητα επί των εγκλωβισθέντων μέσα σε δίχτυα ψαριών που *δεν έχουν κλείσει τελείως* δεν είναι τόσο απόλυτη, ώστε να επιτρέπει στο δικαιούχο να ασκήσει αγωγή για « trespass » [προσβολή δικαιώματος] κατά οιουδήποτε επιχειρεί την οικειοποίησή τους· είναι όμως αρκετή για να δικαιολογήσει την άσκηση άλλων και λιγότερο άκαμπτων αγωγών (*Young* κατά *Hichens*, 1843, 6 QB 606). Από τα παραπάνω μπορεί να συναχθεί ότι, σε περίπτωση που τα δίχτυα είχαν κλείσει τελείως, όπως ασφαλώς συνέβη στην προκειμένη περίπτωση, οι βρετανοί δικαστές θα παρείχαν μεγαλύτερη προστασία στον κάτοχο; Κατά την αυστηρή λογική, η απάντηση πρέπει να είναι καταφατική.

Κατ' εμέ όμως το επιχείρημα που έχει καθοριστική σημασία είναι διαφορετικό. Ας εξετάσουμε προσεκτικά τη διάταξη που προσδιορίζει την καταγωγή των ψαριών· από την εξέταση αυτή προκύπτει ότι το κέντρο βάρους της, ο παράγων δηλαδή από τον οποίο εξαρτάται η καταγωγή, είναι η ιθαγένεια του πλοίου που αλιεύει. Πράγματι, δεν μπορεί να αμφισβητηθεί η σημασία που προσδίδει ο νομοθέτης σε θέματα όπως η νηολόγηση του πλοίου ή η σημαία που φέρει. Αλλ' ιδού η απορία· ποια είναι η έννοια του πλοίου; Επ' αυτού το ναυτικό δίκαιο είναι σαφέστατο. « Πλοίο » δεν σημαίνει μόνο το σκάφος, αλλά το σκάφος με όλα του τα εξαρτήματα και τον εξοπλισμό του, δηλαδή, στην περίπτωση των αλιευτικών, το πλοίο με τον κινητήρα του, τους ιστούς του, τα ιστία, τα σχοινιά, καθώς και τα σύνεργα αλιείας συμπεριλαμβανομένων και των διχτυών.

Το πλοίο δηλαδή νοείται ως *res composita* [σύνθετο πράγμα] και φυσικά (σύμφωνα με καθολικά αναγνωρισμένο κανόνα του διεθνούς δικαίου) πλοίο σε ανοικτή θάλασσα νοείται ως *territoire flottant* του κράτους στο οποίο ανήκει. Ας συνδυάσουμε τις δύο αυτές έννοιες, ώστε να τις εφαρμόσουμε στη συνέχεια στο πρόβλημά μας. Το αποτέλεσμα στο οποίο καταλήγουμε είναι εμφανές: τα ψάρια που έχουν αλιευθεί με την τράτα εισέρχονται για το λόγο αυτό στο πεδίο εφαρμογής της τελωνειακής νομοθεσίας του κράτους, τη σημαία του οποίου φέρει το αλιευτικό που χρησιμοποίησε τα δίχτυα. Δεν αμφισβητείται ότι στην προκειμένη περίπτωση τα δίχτυα ήταν βρετανικά. Είναι γεγονός ότι ήταν· είναι όμως εξίσου γεγονός ότι, ενόσω σύρονταν τα δίχτυα, οι Πολωνοί παρέμεναν νόμιμοι κάτοχοι των ψαριών δυνάμει της σύμβασης που είχαν συνάψει με τους πλοιοκτήτες των αλιευτικών. Εν πάση περιπτώσει, νομίζω ότι ο κανόνας, σύμφωνα με τον οποίο η καταγωγή των ψαριών προσδιορίζεται από την ιθαγένεια του πλοίου, μπορεί να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι σημασία έχει σε ποιον ανήκουν τα δίχτυα. Πράγματι, αν αυτό ήταν δυνατό, θα ήταν παιδαριώδες να επινοούνται συστήματα καταμερισμού της εργασίας που μπορούν να επηρεάσουν την καταγωγή των ψαριών, « αποφεύγοντας » έτσι τους δασμούς κατά την εισαγωγή και καθιστώντας περιττή τη λειτουργία του κοινού δασμολογίου.

Επιπλέον, μου φαίνεται ότι αυτός είναι ακριβώς ο πραγματικός σκοπός της διάταξης — δηλαδή η πρόληψη της δασμοδιαφυγής και δασμοαποφυγής και η αποφυγή των εντεύθεν επιπτώσεων στους ιδίους πόρους της Κοινότητας. Πράγματι, η σχέση που η διάταξη αυτή καθιερώνει μεταξύ της καταγωγής των προϊόντων και της ιθαγένειας του πλοίου έχει νόημα στο βαθμό που η *διενεργούμενη απευθείας* από επιχειρήσεις των κοινοτικών κρατών αλιεία καρπώνεται την απαλλαγή από τους δασμούς. Άλλωστε, η απαλλαγή προβλέφθηκε για την προστασία των επιχειρήσεων αυτών· είναι όμως σαφές ότι αυτό δεν συμβαίνει όταν στην αλιεία εμπλέκονται (ακόμη περισσότερο μάλιστα στην περίπτωσή μας υπό την προϋπόθεση χρηματικής αποζημιώσεως) επιχειρήσεις τρίτων χωρών. Η άποψη, λοιπόν, που προτείνω δεν είναι ορθή μόνο αφ' εαυτής· συνάδει περισσότερο και προς την τελολογική ερμηνεία που πρέπει να δοθεί στον κανονισμό 802/68 και ειδικότερα στο άρθρο του 4.

6. Θα τελειώσω λέγοντας λίγα πράγματα σχετικά με το επιχείρημα που συνάγει το Ηνωμένο Βασίλειο από το δεύτερο κριτήριο, βάσει του οποίου ο κανονισμός 802/68 προσδιορίζει την καταγωγή των προϊόντων. Υπενθυμίζω α) ότι το άρθρο 5 δίδει έμφαση στην οικονομική σημασία της τελευταίας μεταποίησης που υπέστη το εμπόρευμα σε περίπτωση που στην παραγωγή του συνέβαλαν περισσότερες χώρες και β) ότι, σύμφωνα με το Ηνωμένο Βασίλειο, η μόνη πράξη που έχει οικονομική σημασία σε μια αλιευτική δραστηριότητα, όπως η προκείμενη, είναι η ανάσυρση των διχτυών και η εναπόθεση του περιεχομένου τους στο κατάστρωμα του πλοίου.

Κατ' εμέ, η συλλογιστική του επιχειρήματος αυτού πάσχει, καθόσον προϋποθέτει ότι η καταγωγή των ψαριών μπορεί επίσης να προσδιοριστεί σύμφωνα με το κριτήριο του άρθρου 5. Αντίθετα, γνωρίζουμε ότι οι σχετικοί κανόνες περιλαμβάνονται στο σύνολό τους στο άρθρο 4 και η βρετανική κυβέρνηση γνωρίζει, όπως και εμείς, ότι εξέτασε με το « μικροσκόπιο » κάθε λέξη της εν λόγω διάταξης. Προσθέτω ότι κατά τη γνώμη μου — γνώμη που στηρίζεται στη νομολογία του Δικαστηρίου (βλέπε την πλέον πρόσφατη απόφαση της 23ης Φεβρουαρίου 1984 στην υπόθεση 93/83, Zentralgenossenschaft des Fleischergewerbes e.G. κατά Hauptzollamt Bochum, Συλλογή 1984, σ. 1095) — το άρθρο 5 αφορά μόνο τα βιομηχανοποιημένα προϊόντα και προφανώς αποκλείεται η υπό την έννοια αυτή εξομοίωση της αλιείας προς την αλιευτική βιομηχανία.

7. Για όλους τους παραπάνω λόγους, θεωρώ ότι τα ψάρια που αλιεύτηκαν και αποτελούν προϊόν κοινής αλιευτικής δραστηριότητας, στην οποία αναφέρθηκα στην παράγραφο 2 των προτάσεών μου, είναι πολωνικής καταγωγής. Επομένως, το Ηνωμένο Βασίλειο, μην εισπράττοντας δασμούς κατά την εισαγωγή τους, παρέβη το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο στ), του κανονισμού 802/68 του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1968, « περί του κοινού ορισμού της εννοίας της καταγωγής των εμπορευμάτων », καθώς και τους κανόνες του κοινού δασμολογίου.

Προτείνω, επομένως, στο Δικαστήριο να αναγνωρίσει ότι το Ηνωμένο Βασίλειο παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις προαναφερθείσες διατάξεις. Τα δικαστικά έξοδα θα βαρύνουν τη βρετανική κυβέρνηση υπό την ιδιότητά της ως ηττηθέντος διαδίκου.